

REFERENCES

- Zakon Ukrainy...*, 2014 – Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»: [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Kremen*, 2009 – Kremen V.H. Filosofiia liudynotsentryzmu v stratehiakh osvitnoho prostoru / V. H. Kremen. – K.: Pedagogichna dumka, 2009. – 520 s.
- Lozovyi*, 2013 – Lozovyi V.S. Napriamy reformuvannya suchasnoi vyshchoi osvity v Ukraini / V. S. Lozovyi // Osvita, nauka i kultura na Podilli. – 2013. – T.20. – S.140-145.
- Riabenko*, 2013 – Riabenko Ie.M. Pryntsypy liudyno tsentryzmu v upravlinni vyshchoiu osvitoiu: motyvatsiini aspekty profesiinoi diialnosti vykladacha yak sub'iehta osvitnoho prostoru / Ie.M. Riabenko // Humanitarnyi visnyk ZDIA. – 2013. - №56. – S.33-42.
- Riabchenko*, 2015 – Riabchenko V. Vyshcha shkola Ukrainy v zahalnosvyvilizovanomu konteksti: sotsialno-filosofskyi analiz z pozytsii svitohliadno-kompetentnoho pidkhotu: [monohrafiia] / V.Riabchenko. – K.: Fitosotsiotsentr, 2015. – 674 s.
- Safonova*, 2013 – Safonova V. Marketynhovyi mekhanizm vzaiemodii rynku osvitnikh posluh i rynku yak skladova ekonomichnoho rozvytku: [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu // http://www.chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v1/NV-2011-V1_64.pdf
- Stratehiia ...*, 2014 – Stratehiia reformuvannya vyshchoi osvity v Ukraini do 2020 roku: [Elektronnyi resurs] : Rezhym dostupu // http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf.
- Tsytko*, 2013 – Tsytko V. V. Vyshcha osvita Ukrainy u protsesi intehratsii do Yevropeiskoi osvitnoi systemy: [Elektronnyi resurs]: Rezhym dostupu : http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Pedagogica/53660.doc.htm
- Shapoval*, 2011 – Shapoval R. V. Konstytutsiine pravo liudyny i hromadianyna na osvitu v Ukraini / R.V. Shapoval // Pravo i bezpeka. – 2011. – 31 (38). – S. 29-35.

УДК 371.132:378

Оксана Шелевер

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається готовність до діяльності як об'єкт наукового дослідження. Проаналізовано різні підходи до визначення сутності понять «готовність до діяльності», «готовність до професійної діяльності», «готовність до педагогічної діяльності». Обґрунтовано проблему психологічної готовності майбутніх фахівців до педагогічної діяльності. Особлива увага звертається на формування психологічної готовності до інноваційної професійної діяльності, яка є показником здатності педагога нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно-орієнтованої освіти проблеми.

Ключові слова: *готовність, готовність до діяльності, готовність до професійної діяльності, професійна готовність педагога, психологічна готовність до професійної діяльності, майбутні фахівці, навчальний процес, підготовка майбутніх педагогів, інноваційна професійна діяльність.*

В статье рассматривается готовность к деятельности как объект научного исследования. Проанализированы различные подходы к определению сущности понятий «готовность к деятельности», «готовность к профессиональной деятельности», «готовность к педагогической деятельности». Обоснованно проблему психологической готовности будущих специалистов к педагогической деятельности. Особое внимание обращается на формирование психологической готовности к инновационной профессиональной деятельности, которая является показателем способности педагога нетрадиционно решать актуальные для личносно-ориентированного образования проблемы.

Ключевые слова: *готовность, готовность к деятельности, готовность к профессиональной деятельности, профессиональная готовность педагога, психологическая*

The article is devoted to action readiness as an object of scientific study. Various approaches to definition of a nature of the concepts «action readiness», «professional action readiness», and «pedagogical action readiness» have been analyzed. A problem of the future professionals' psychological action readiness for pedagogic activity has been rationalized. A special attention has been paid to development of psychological readiness for innovative professional activity, which is an indication of ability of educator to address personality oriented problems of education unconventionally.

Key words: *readiness, action readiness, professional action readiness, professional readiness of educator, psychological readiness for professional activity, future professionals, training process, training of future educators, innovative professional activity.*

Постановка проблеми. Аналіз особливостей формування готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності є надзвичайно актуальною проблемою, оскільки в період професійної підготовки засвоюються основні ціннісні уявлення, що характеризують професійну спільноту, знання, вміння та навички, які важливі для майбутньої професійної діяльності.

Майбутній педагог особливо чутливий до складних проблем освіти, складних педагогічних ситуацій. Сприйнятливість до нового, інноваційне мислення формуються в людини у ранньому віці. Значною мірою вони залежать від творчої атмосфери у сім'ї, зорієнтованої на інноваційність діяльності дитячого садка, школи і педагогів, які безпосередньо працюють з дитиною. За сприятливих умов цей потенціал суттєво впливає на її подальше життя.

Професійна зорієнтованість на педагогічну діяльність зосереджується під час навчання у вузі. Тому в умовах реформування системи освіти особливо гостро постала проблема навчання і виховання майбутніх педагогів, які б мали високий рівень професіоналізму, творчої активності, відповідальності. Необхідною умовою підвищення ефективності підготовки майбутніх педагогів є формування їх психологічної готовності до професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що питання професійної підготовки педагогічних працівників і формування готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності розглядали О. Абдулліна, А. Алексюк, Я. Болюбаш, В. Бондар, Б. Гершунський, С. Гончаренко, К. Дурай-Новакова, В. Євдокимов, М. Євтух, І. Зязюн, З. Левчук, О. Міщенко, В. Сластьонін, В. Щербина та ін.

На даний час проведено багато досліджень, у яких розкриваються загальнотеоретичні проблеми підготовки майбутніх педагогів У ВНЗ (І. Зязюн, Е. Карпова, Н. Кічук, Н. Кузьміна, А. Ліненко, Л. Міщик, Г. Нагорна, Л. Хомич та ін.); становлення і розвиток готовності студентів до певного виду педагогічної діяльності (І. Вужина, Н. Волкова, Т. Жаровцева, С. Литвиненко, Г. Троцько, О. Шпак та ін.); формування готовності, спрямованої на особистісне і професійне вдосконалення майбутніх педагогів: морально-психологічної готовності (Л. Кондрашова),

готовності до професійного саморозвитку (О. Пехота), готовності до інноваційної професійної діяльності (І. Богданова, І. Гавриш, Л. Шевченко, І. Дичківська), готовності до самореалізації (О. Теплова) та саморегуляції педагогічної діяльності (В. Чайка) тощо.

Готовність як психологічний феномен досліджували Б. Ананьєв, І. Балл, М. Дяченко, Л. Кандилович, В. Крутецький, О. Леонтєв, М. Левітов, В. Моляко та ін. Однак проблема формування психологічної готовності до педагогічної діяльності ще недостатньо розроблена.

Мета статті – розглянути стан дослідження проблеми та здійснити змістовий аналіз поняття «готовність до діяльності», «готовність до професійної діяльності», «психологічна готовність» у системі професійної підготовки майбутніх педагогів, визначити характер їх взаємозв'язку; обґрунтувати необхідність формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Готовність людини до діяльності стала об'єктом дослідження наприкінці XIX століття. Перші фундаментальні дослідження цього питання здійснили Д. Узнадзе і колектив грузинських вчених-психологів. Вони дали визначення поняття «готовність суб'єкта до дії» і визначення умов її виникнення. У результаті досліджень вони зробили висновок, що «у випадку наявності будь-якої потреби і ситуації її задоволення у суб'єкта виникає специфічний стан, який можна характеризувати як готовність, як установку його до здійснення певної діяльності, спрямованої на задоволення його актуальної потреби» [Узнадзе, 1961].

Згодом поняття готовності стало з'являтися в науковій літературі на початку XX століття у зв'язку з потребою моделювання активності особистості в різних сферах життєдіяльності. У цей час вчені-психологи (В. Томас, Д. Кац, Г. Олпорт, Ф. Знанецький, Г. Сміт) розглядали готовність як феномен соціально-ціннісної резистентності людини до зовнішніх і внутрішніх впливів оточуючого середовища в межах регуляції й саморегуляції поведінки людини.

Поняття готовності стало також вводиться в теорію діяльності й розглядатися у зв'язку з емоційно-вольовим, інтелектуальним, морально-психологічним потенціалом особистості в майбутній професійній діяльності. М. Дьяченко, Л. Кандилович стали визначати готовність як показник саморегуляції й адаптації на різних етапах і рівнях протікання психічних процесів, які окреслюють поведінку особистості у площині фізіології, психіки, соціальної поведінки [Дьяченко, 1976].

У другій половині XX століття проблема готовності стала предметом розгляду у вітчизняній педагогічній науці і була представлена, насамперед, працями К. Дурай-Новакової, Г. Костюка, Н. Кузьміної, О. Мороза, О. Отич, В. Сластьоніна, А. Щербакова.

У теперішній час має місце розмаїття думок щодо тлумачення самого поняття «готовність». Найчастіше термін «готовність» тлумачать як певну

здатність до здійснення діяльності. Зокрема, у словнику із психології готовність визначається як «стан підготовленості, у якому організм налаштований на дію чи реакцію» [Ребер, 2000].

Загалом у розумінні готовності до діяльності простежуються два підходи: в рамках функціонального підходу готовність до діяльності трактується як певний стан психічних функцій, який забезпечує високий рівень досягнень при виконанні того чи іншого виду діяльності; з точки ж зору особистісного підходу готовність до діяльності розглядають як результат підготовки до певної діяльності.

Однак ряд представників особистісного підходу вказують на глибокий зв'язок функціонального стану готовності та готовності як стійкої характеристики особистості: стверджується, що стан готовності – це тимчасова готовність, а підготовленість особистості є довготривалою готовністю [Дьяченко, 1976: с.163-164].

Ми підтримуємо другий підхід, розуміючи під готовністю до діяльності стійке, багатоаспектне та ієрархізоване утворення особистості, яке включає низку компонентів, адекватних вимогам, змісту та умовам діяльності.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що готовність до професійної діяльності є комплексною проблемою. Вона розглядається в педагогіці, психології, фізіології та інших науках.

З педагогічних позицій готовність майбутнього педагога до професійної діяльності визначається вченими як інтегративне особистісне утворення, що є умовою і регулятором успішної професійної діяльності (І. Гавриш); важливий показник становлення випускника педагогічного вишу, що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності й охоплює професійно-педагогічні погляди і переконання (Л. Кондрашова); професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, вміння долати труднощі, оцінювати наслідки своєї праці, професійно самовдосконалюватися (Г. Троцко); як сукупність професійно обумовлених вимог до вчителя, що поєднують в собі, з одного боку, психологічну, психофізіологічну й фізичну готовність, а з іншого – науково-теоретичну й практичну компетентність як основу професіоналізму (В. Сластьонін).

За визначенням К. Дурай-Новакової, готовність до професійної діяльності – це здатність вчителя у потрібний момент активізувати всі свої потенційні можливості і, опираючись на набуті знання, досвід, приймати самостійні рішення у конкретній ситуації відповідно до кінцевої мети діяльності. Вона пропонує розглядати професійну готовність як складне структурне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви та професійні цінності. У цю готовність також входять професійно важливі риси характеру, педагогічні здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, вмінь та навичок. На думку дослідниці, професійна готовність знаходиться у єдності з стійкими установками та спрямованістю на професійну діяльність [Дурай-Новакова, 1983: с. 35].

Л. Рибалко трактує готовність як особистісні інтегровані навоутворення в мисленні, свідомості, самосвідомості, якостях особистості майбутнього вчителя (інтелектуальних, психічних, фізичних та ін.), які забезпечують продуктивне виконання педагогічної діяльності. Такі навоутворення-самості майбутнього вчителя виявляються в прагненні розкривати, реалізовувати, розвивати власний потенціал, характеризуються знаннями про природу самості, акме та вміннями професійно-педагогічної самореалізації, а також сформованою адекватною самооцінкою, акмеологічною позицією педагога. Вони сприяють досягненню акме в різних видах діяльності майбутнього педагога [Рибалко, 2008: с. 16].

За І. Дичківською професійна готовність – це психічний, активно-дієвий стан особистості, складна її якість, система інтегрованих властивостей; така готовність регулює діяльність, забезпечує її ефективність [Дичківська, 2004: с. 277].

У своїх дослідженнях Л. Кондрашова розглядає готовність до педагогічної діяльності як фундамент педагогічного професіоналізму, основою якого є психологічна готовність – «складне особистісне утворення, що включає в себе ідейно-моральні і професійні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, самовладання, педагогічний оптимізм, працездатність, налаштованість на педагогічну працю, здатність до подолання труднощів, самооцінку результатів праці, потребу в професійному самовихованні, що забезпечує високі результати педагогічної роботи» [Кондрашова, 2006: с. 8]. Дослідниця розкриває доцільність запровадження морально-психологічної підготовки фахівців освітньої сфери.

Отже, готовність педагога до професійної діяльності сучасні дослідники вивчають у контексті загальної теорії готовності як видове явище щодо родового «готовність до діяльності», що розуміється як установка (Д. Узнадзе), виражений часовий ситуативний стан (Г. Рудик), стан мобілізації усіх психофізичних систем людини, що забезпечують ефективне виконання певних дій, мобілізація сил на подолання перешкод (Ф. Генон та ін.), і як сукупність здібностей (Б. Ананьєв, С. Рубінштейн), у тому числі здібностей людини ставити мету, обирати способи її досягнення, здійснювати самоконтроль, будувати плани і програми (Ю. Кулюткін, Г. Сухобська), синтез властивостей особистості (В. Крутецький, С. Либік), інтегрована якість особистості (К. Платонов), складне особистісне утворення (Ю. Гільбух, Л. Кондрашова, О. Мороз та ін.).

Особливо активно сьогодні дослідженням проблеми готовності до професійної діяльності займаються психологи. Адже психологічна складова є вирішальною у структурі готовності людини до виконання професійних обов'язків [Гончаренко, 2004].

Н. Пихтіна переконана, що поняття «професійна готовність» походить від відомого в психології поняття «психологічна готовність», що

Pedagogy

визначається різними, але не завжди однозначними термінами: налаштованість, пильність, націленість, мобілізація тощо [Гончаренко, 2004].

Психологічна готовність до професійної діяльності – це психічний стан, який характеризується мобілізацією ресурсів суб'єкта праці на виконання конкретної діяльності. Цей стан допомагає успішно виконувати свої обов'язки, правильно використовувати знання, досвід, особисті якості, зберігати самоконтроль і перебудовувати діяльність при появі непередбачуваних перешкод [Гончаренко, 2004].

А. Ліненко зазначає, що проблема психологічної готовності розглядається в три етапи. Перший етап характеризується проникненням готовності у психічні процеси людини. Другий етап – дослідження феномена стійкості людини до зовнішніх та внутрішніх впливів. Третій етап – вивчення поняття готовності в теорії діяльності. А саме, готовності через призму емоційно-вольового та інтелектуального потенціалу особистості щодо конкретного виду діяльності [Ліненко, 1996].

Психологічна готовність є домінуючою ланкою серед інших видів готовності до педагогічної діяльності. Головною її особливістю є інтегративний характер, що виявляється в упорядкованості внутрішніх структур, узгодженості основних компонентів особистості, у стійкості, стабільності і наступності їхнього функціонування.

Зміст психологічної готовності до педагогічної діяльності складають інтегральні характеристики особистості, які включають в себе інтелектуальні, емоційно-вольові властивості, професійно-моральні переконання, знання, вміння, навички, педагогічні здібності.

На сучасному рівні розвитку цивілізації суспільство потребує людей, здатних системно й конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в різних галузях знання. Це у свою чергу формує соціальне замовлення на нові підходи в системі освіти, нове педагогічне мислення, нове ставлення педагога до своєї діяльності. Для цього в освітній сфері має панувати дух творчості, постійного пошуку, які є живильним середовищем для нових ідей та досягнень.

Підготовка сучасного педагога повинна бути спрямована на формування психологічної готовності до педагогічної діяльності в умовах інноваційних освітніх перетворень, здатного впроваджувати ідеї особистісно-орієнтованої освіти, оригінально вирішувати актуальні навчально-виховні завдання та соціокультурні проблеми, вимагає особливої організації його практичної діяльності.

Під час навчально-виховного процесу педагогу необхідно вміти реалізовувати педагогічний гуманізм (довіра до вихованців, повага до їх особистості, гідності, впевненість у своїх здібностях і можливостях); емпатійне розуміння вихованців (прагнення і вміння відчувати іншого як себе, розуміти внутрішній світ вихованців, сприймати їх позиції);

співробітництво (поступове перетворення вихованців на співтворців педагогічного процесу); діалогізм (вміння слухати дитину, цікавитися її думкою, розвивати міжособистісний діалог на основі рівності, взаємного розуміння і співтворчості); особистісна позиція (творче самовираження, за якого педагог постає перед вихованцями як особистість, яка має свою думку, відкрита у вираженні своїх почуттів, емоцій).

В сучасних освітніх перетвореннях особливо високими є вимоги до рівня теоретичних знань, практичної та психологічної підготовки вчителя. Він повинен вміти спрямувати навчально-виховний процес на особистість вихованця, вибудувувати свою професійну діяльність так, щоб кожен учень мав необмежені можливості для самостійного і високоефективного розвитку. А це у принципово інших вимірах визначає проблематику і зміст професійної, особистісної та психологічної підготовки педагога, актуалізує необхідність створення педагогічних систем, зорієнтованих на інноваційну педагогічну діяльність, і відповідно на пошук нових підходів до підготовки майбутнього педагога.

Успішність педагогічної діяльності передбачає, що педагог усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні. Однак включення педагога в інноваційний процес часто відбувається спонтанно, без врахування його професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії [Дичківська, 2004: с. 277].

При підготовці майбутніх педагогів до професійної інноваційної діяльності взаємодія викладача зі студентами має відповідати таким принципам:

- неперервність і цілісність розвитку особистості, гармонізація педагогічної діяльності, інтеграція всіх її аспектів;
- особистісна зорієнтованість;
- професійно-практична спрямованість (варіативність змісту занять у зоні актуальних ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів і запитів педагогічної практики);
- альтернативність, свобода вибору (спільне планування, диференційовані завдання тощо);
- усвідомленість професійно-особистісного розвитку під час педагогічної взаємодії (рефлексія, корекція власної діяльності);
- творче самовираження, співпраця та співтворчість.

Розвитку психологічної готовності до професійної інноваційної діяльності, творчого самовираження майбутніх педагогів сприяють спеціальні завдання, що спонукають до багатоваріативного розв'язання.

Pedagogy

Важливу роль відіграє творча атмосфера у процесі навчання, створення якої можливе за дотриманням таких умов:

1. Відсутність внутрішніх перепон творчим виявам. Для налаштованості студентів до творчого пошуку необхідно допомогти їм у набутті впевненості у стосунках з однокурсниками, викладачами.

2. Організація активної роботи підсвідомості. Навіть коли проблема не перебуває у центрі уваги, підсвідомість людини може непомітно працювати над нею. Деякі ідеї можуть на мить виринути на поверхню, тому важливо своєчасно зафіксувати їх, щоб пізніше прояснити, впорядкувати і використати.

3. Утримування від оцінювання. Це сприяє розширенню потоку ідей, зосередженню над осмисленням проблеми.

4. Використання метафор і аналогій, відшукування нових асоціацій та зв'язків. Можливості творчого пошуку зростають за рахунок незвичайних зіставлень, порівнянь. Під час вузівського навчання робота з метафорами не тільки спонукає до образного мислення, а й стимулює спонтанне створення образів, цілеспрямоване їх осмислення.

5. Розвиток уяви, фантазії з відповідним контролюванням їх. Після створення обстановки внутрішньої свободи, періоду «дозрівання ідей» усі пропозиції обговорюються і критично переглядаються.

6. Розвиток сприйнятливості, підвищення чутливості, широти й насиченості сприйняття світу, що є основою розвитку професійної чутливості.

7. Знаходження сенсу у творчій діяльності.

Навчальний процес, який здійснюється за таких умов, передбачає вільне спілкування, обмін думками, ідеями, а найголовніше – особистісну включеність майбутніх педагогів у творчість.

Сучасна система освіти в Україні висуває нові вимоги до існуючого рівня професійної готовності випускників вищих навчальних закладів. Суспільству потрібні ініціативні та самостійні люди, здатні до швидкого оновлення знань, розширення вмій і навичок, освоєння нових сфер діяльності, готовності постійно вдосконалювати себе і власну діяльність відповідно до потреб суспільства. У зв'язку з цим підготовка студентів у вищих навчальних закладах повинна забезпечувати процес формування психологічної готовності майбутнього вчителя до професійного саморозвитку та творчої самореалізації.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши сутність поняття «готовність до професійної діяльності», а також різні підходи дослідників щодо визначення феномену готовності ми вважаємо, що готовність людини до діяльності є складним багаторівневим утворенням, яке виявляється у мірі відповідності особистості вимогам певної діяльності; наявність готовності до діяльності є обов'язковою передумовою здійснення самої діяльності; проблема готовності до діяльності не обмежується рамками теорії, а має визначене практичне значення;

взаємозв'язок психологічних та педагогічних підходів до визначення готовності майбутнього фахівця до діяльності дає підстави вважати її психолого-педагогічною проблемою.

Психологічна готовність до педагогічної інноваційної діяльності є внутрішньою силою, яка формує професійну позицію педагога. За структурою це складне інтегративне утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, комплекс мотивів, знання, вміння, навички особистості. Вона є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу. Джерела психологічної готовності до педагогічної діяльності сягають проблематики особистісного розвитку, професійної спрямованості, професійної освіти, виховання і самовиховання, професійного самовизначення майбутнього педагога.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі структури психологічної готовності до педагогічної діяльності; обґрунтуванні критеріїв, показників та рівнів психологічної готовності до педагогічної діяльності; дослідженні динаміки розвитку психологічної готовності до педагогічної діяльності у процесі професійного становлення особистості студента.

ЛІТЕРАТУРА

- Гончаренко, 2004* – Гончаренко Л. А. Полікультурна освіченість педагога: теорія і практика; [за ред. В. В. Кузьменка]. – Херсон : РІПО, 2009. – 136 с.
- Дичківська, 2004* – Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
- Дурай-Новакова, 1983* – Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: автореф. дисс. ... д-ра. пед. наук / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 52 с.
- Дьяченко, 1976* – Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск : Изд-во БГУ, 1976. – 174 с.
- Кондрашова, 2006* – Кондрашова Л. В. Концепція «Взаємодії моральних і психологічних якостей у змісті педагогічного професіоналізму» / Л. В. Кондрашова // Професійне становлення майбутнього вчителя: монографічний огляд. – Кривий Ріг, 2006. – С.6-34.
- Ліненко, 1996* – Ліненко А. Ф. Теорія і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності: автореф. дисс. ... д-ра. пед. наук / А. Ф. Ліненко. – К., 1996. – 44 с.
- Ребер, 2000* – Ребер А. Большой толковый психологический словарь. Том 1 (А-О): пер. с англ. / А. Ребер. – М. : Вече, АСТ, 2000. – 364 с.
- Рибалко, 2008* – Рибалко Л. С. Акмеологічні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя: автореф. дисс. ... д-ра. пед. наук / Л. С. Рибалко. – Харків, 2008. – 42 с.
- Узнадзе, 1961* – Узнадзе Д. Н. Экспериментальные основы психологии установки / Д. Н. Узнадзе. – Тбилиси, 1961. – 351 с.

REFERENCES

- Honcharenko, 2004* – Honcharenko L. A. Polikultura osvichenist pedahoha: teoriia i praktyka; [za red. V. V. Kuzmenka]. – Kherson : RIPO, 2009. – 136 s.
- Dychkivska, 2004* – Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii: navch. posib. / I. M. Dychkivska. – K.: Akademyvdav, 2004. – 352 s.

Pedagogy

- Durai-Novakova, 1983* – Durai-Novakova K. M. Formyrovanye professyonalnoi hotovnosti studentov k pedahohycheskoi deiatelnosti : avtoref. dyss. ... d-ra. ped. nauk / K. M. Durai-Novakova. – M., 1983. – 52 s.
- Diachenko, 1976* – Diachenko M. Y. Psikhologhycheskiye problemy hotovnosti k deiatelnosti / M. Y. Diachenko, L. A. Kandybovych. – Mynsk: Yzd-vo BHU, 1976. – 174 s.
- Kondrashova, 2006* – Kondrashova L. V. Kontseptsiiia «Vzaiemodii moralnykh i psikhologhichnykh yakosteï u zmisti pedahohichnoho profesionalizmu» / L. V. Kondrashova // profesiine sttanovlennia maibutnoho vchytelia: monohrafichnyi ohliad. – Kryvyi Rih, 2006. – S.6-34.
- Linenko, 1996* – Linenko A. F. Teoriia i praktyka formuvannia hotovnosti studentiv pedahohichnykh vuziv do profesiinoi diialnosti : avtoref. dyss. ... d-ra. ped. nauk / A. F. Linenko. – K., 1996. – 44 s.
- Reber, 2000* – Reber A. Bolshoi tolkovyi psikhologhycheskyi slovar. Tom 1 (A-O): per.s anh. / A. Reber. – M. : Veche, AST, 2000. – 364 s.
- Rybalko, 2008* – Rybalko L. S. Akmeolohichni zasady profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia: avtoref. dyss. ... d-ra. ped. nauk /L. S. Rybalko. – Kharkiv, 2008. – 42 s.
- Uznadze, 1961* – Uznadze D. N. Eksperymentalnye osnovy psikhologhyi ustanovky / D. N. Uznadze. – Tbylysy, 1961. – 351 s.

УДК [373.21+373.31]:613.95

Грина Шульга

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ 5–10-ТИ РОКІВ НА ЗАСАДАХ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ

У статті зазначено актуальність проблеми формування валеологічної культури у підростаючого покоління. Розкрито зміст гендерного підходу у контексті формування валеологічної культури у дітей. Обґрунтовано педагогічні умови формування валеологічної культури у дітей 5–10-ти років на засадах гендерного підходу, зокрема, врахування гендерного чинника у забезпеченні наступності та неперервності між дошкільним навчальним закладом і початковою школою процесу формування валеологічної культури; розроблення та впровадження інноваційного навчально-методичного забезпечення формування валеологічної культури для дошкільного навчального закладу і початкової школи з гендерним складником; розвиток паритетної взаємодії у триаді «батьки – діти – педагоги». Акцентовано увагу на детальній характеристиці виокремлених педагогічних умов. Зазначено окремі форми та методи роботи з дітьми 5–10-ти років, а також з батьками та педагогами.

Ключові слова: здоров'я, валеологічна культура, гендерний підхід, діти 5–10-ти років, дошкільний навчальний заклад, початкова школа, педагогічні умови, форми і методи виховання.

В статье указана актуальность проблемы формирования валеологической культуры у подрастающего поколения. Раскрыто содержание гендерного подхода в контексте формирования валеологической культуры у детей. Обоснованы педагогические условия формирования валеологической культуры у детей 5–10-ти лет на основе гендерного подхода, в частности, учет гендерного фактора в обеспечении преемственности и непрерывности между дошкольным учебным заведением и начальной школой процесса формирования валеологической культуры; разработка и внедрение инновационного учебно-методического обеспечения формирования валеологической культуры для дошкольного учебного заведения и начальной школы с гендерной составляющей; развитие паритетности взаимодействия в триаде «родители – дети – педагоги». Акцентировано внимание на полной характеристике выделенных педагогических условий. Указаны отдельные формы и методы работы с детьми 5–10-ти лет, а также с родителями и педагогами.